

Какво е извикало на живот философията?

Още първите философи в Древна Гърция са убедени, че философстването започва с учудването. Тук, разбира се, става дума за заставането очи в очи с “чудото”. Чудо е, най-общо казано, всичко онова, което е невъзможно да бъде резултат от действието на природните закони или творческите сили на човека. Чудото, следователно, е нещо, което хем съществува, хем нарушава реда на закономерните процеси и по никакъв начин не произтича от тях. Действително или не, обаче, чудото, което се възприема като такова носи една съществена характеристика. Когато сме при чудото ние заставаме пред мощния масив на собственото си незнание.

Великият античен философ Аристотел казва в своята “Метафизика”, че учудването е онова, което кара хората да философстват – в началото за непосредствено-наличните явления, а впоследствие за все по-абстрактните. Който обича да пита и да се учудва, чувства своето незнание и за да преодолеят незнанието, хората започнали да философстват.

Излишно е да се доказва, че първото, с което философът се среща при своето дирене, е собственото незнание. Неслучайно Сократ, мислителят е успял да измести центъра на философския интерес от космоса към човека, формулира като начало на всяко философстване: знанието за собственото незнание. Историята настоява, че още един от първите философи – Питагор – отказва да нарича извеждането от него знание “мъдрост” (sophia), а започва да го назовава “любов към мъдростта” (philo-sophia), подчертавайки така осъзнаването на факта, че философстването е много повече стремеж или възхождение към мъдростта, а не непосредственото ѝ притежание.

Разколебаната увереност в сигурността на непосредствено постигнатото познание и търсенето на друг тип сигурност, отвеждаща отвъд потвържденията на всекидневния опит, извежда напред една друга основна черта на философстването – съмнението. Философстването има като първо свое изискване радикалното съмнение и безкомпромисното му прилагане. Едва тогава би могъл да бъде преодолян скептицизмът, тоест онази не само философска нагласа, която отхвърля възможността

за постигане на истинно или достоверно знание и за рационално обосноваване на първоначалата на съществуващото. Рене Декарт, родоначалникът на философията на Новото време, успява да се усъмни в съществуването на абсолютно всичко, но не и в своето мислене, защото иначе не би могъл да мисли за несигурността на съществуващото.

“Мисля, следователно съществувам” е девизът, стоящ на вратата на постсредновековната философия. Много преди Декарт, обаче, Аврелий Августин, един от титаните на западноевропейската християнска философия, е направил една стъпка по-надълбоко. Той успява да се усъмни даже в правомерността на мисленето, но не и в това, че се заблуждава: “ако се заблуждавам, значи съществувам”. Така точно съмнението се превръща в изходната точка към подстъпите на несъмненото. Рационалното съмнение се преодолява чрез несъмнената наличност на съзнанието.

Философията е част от живота на човека. Ние създаваме за себе си образ на протичащото и той никога не е адекватен. Светът се мени с по-голяма скорост от колкото съумяваме реактивно да вземем свои точки в пространството на света. “Истината винаги ни гледа” - истината е знания, образуване. Тя е субективна.

Философстването не е дело на учени, а е дело на човека при всички условия и обстоятелства. Философията е присъща на човека по всяко време, защото да философстваш означава да мислиш. Смисълът на философстването е съвременето. Философското изследване започва на границата, където свършва знанието.

Философията има незавършен характер, чиято същност се състои в постоянното търсене на истината. Да философстваш означава да се учиш и да умираш. Ако философията значи да се учиш, да умираш, то да знаеш да умираш значи да знаеш да живееш.